

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2019/20:71

Fredagen den 14 augusti

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

Anf. 1 ANDRE VICE ORDFÖRANDE:

Vår första punkt är en fråga om medgivande till deltagande på distans.
Kan vi besluta i enlighet med det? Svaret är ja.

§ 2 Utrikes frågor
Utrikesminister Ann Linde (deltar per telefon)
Information och samråd inför extrainsatt videomöte i Europeiska rådet den 14 augusti 2020

Anf. 2 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN:

Vi har förhoppningsvis med oss utrikesminister Ann Linde per telefon för att tala om utrikes frågor. Punkten 2 på dagordningen heter Aktuella frågor.

Anf. 3 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Jag hade tänkt börja med återrapportering.

(ANDRE VICE ORDFÖRANDEN: Det går bra.)

Det är ju en informell videokonferens senare i dag. Mötet har tillkommit med mycket kort varsel, i första hand på grund av den akuta utvecklingen i Belarus. På dagordningen står även situationen i östra Medelhavet. Inga rådsslutsatser förväntas.

Nämnden har mottagit en skriftlig återrapportering från FAC den 13 juli. Eftersom några av er kanske inte har haft möjlighet att se rapporten vill jag ge en kort sammanfattning av mötet.

Som förväntat lyftes Hongkong upp under Aktuella frågor. Denna gång fanns det, till skillnad från tidigare möten, en bred samsyn om vikten av att koordinera agerandet samt stöd för konkreta åtgärder. Jag uppmanade EU att inta en mer kraftfull hållning, i linje med våra tidigare samråd, och påminde om Sveriges ståndpunkt vad gäller sanktioner.

Utrikesministrarna uppmanade EU:s utrikestjänst att ta arbetet med konkreta åtgärder vidare, vilket som ni vet ledde till rådsslutsatser och ett paket av åtgärder. Bland åtgärderna som EU respektive medlemsstaterna åtar sig att överväga märks att ytterligare se över och begränsa export av känslig utrustning och känsliga teknologier, att se över de följder säkerhetslagen kan ha för ingångna avtal med Hongkong och bevaka lagens extraterritoriella verkningar, ett utökat stöd till civilsamhället samt en fortsatt EU-närvaro vid rättegångar mot företrädare för demokrati-rörelsen.

När det gäller Latinamerika fanns en bred enighet om vikten av EU:s engagemang i regionen, inte minst för att stödja den ekonomiska återuppbyggnaden, samt vikten av politisk dialog på hög nivå. Från svensk sida lyftes de frågor om mänskliga rättigheter och demokrati som förankrades i nämnden.

Under Turkietdiskussionen lyfte jag upp den mycket negativa utvecklingen i landet, inte minst vad gäller mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Jag lyfte särskilt upp situationen för demokratiskt valda representanter, journalister, MR-försvare, fackliga representanter och minoriteter. Jag underströk även allvaret i att Turkiet drar sig längre bort från EU. Jag tog även upp Turkiets negativa och i vissa fall folkrättsstridiga agerande i sitt närområde och konsekvenserna för civilbefolkningen, särskilt kurder och yazidier.

Rådet kom överens om att fortsätta verka för deeskalering men parallellt förbereda åtgärder som kunde vidtas om Turkiet inte ändrade sitt

Anf. 4 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor på återrapporten. Då tackar jag för informationen.

Då går vi in på punkten 2 på den kommenterade dagordningen, Aktuella frågor.

Anf. 5 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru ordförande! Den höge representanten Josep Borrell väntas som vanligt informera om aktuella frågor. En av dessa aktuella frågor torde med stor sannolikhet vara Libanon. Även om detta inte är en diskussionspunkt som ska förankras i riksdagen vill jag ändå passa på att kort säga något om vad som gäller från svensk sida.

Regeringen verkar till att börja med för en aktiv roll för EU i arbetet efter explosionerna i Beirut den 4 augusti. Vi välkomnar att det finns en tydlig vilja till detta. Redan under de första dagarna skickade Sverige genom Myndigheten för samhällsskydd och beredskap sjukvårdsmaterial och insatspersonal för att bistå EU och FN på plats. Via Sida har Sverige gett ett initialt stöd till Röda Korset.

FN har en central roll i hjälparbetet. Sverige är en av de största givarna till FN:s humanitära verksamhet. Vi är näst största givare till FN:s katastroffond och har hittills allokert 6 miljoner dollar till det arbetet. Vi är också en stor givare till Ocha, som genom FN:s humanitära fond för Libanon avsatt 9 miljoner dollar. Sverige bidrar även till det omfattande stöd som EU ger till Libanon. Inom några dagar efter explosionen allokterades ytterligare 33 miljoner euro.

Statsministern deltog den 9 augusti i den internationella givarkonferens som FN stod värd för tillsammans med Frankrike. Konferensen resulterade i utfästelser om närmare 300 miljoner dollar från ett trettiotal länder.

Explosionerna och deras efterverkningar fördjupar en redan långtgående politisk och socioekonomisk kris i Libanon. Omvärlden måste nu driva på för genomförandet av strukturella reformer, inklusive mot korruption, för att hantera grundorsakerna till krisen och för att möta befolkningens rättmätiga krav på förändring. Reformerna är en förutsättning för att Libanon ska kunna återhämta sig. Orsakerna till explosionerna måste också utredas grundligt för att säkerställa ansvarsutkrävande och rättvisa. Regeringen stöder kraven på en oberoende, trovärdig och transparent utredning.

Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru ordförande! Tack för föredragningen, utrikesministern!

Det som har hänt är väldigt oroväckande, och det sker i ett land där det fanns oerhört mycket problem redan innan. Vi vill ytterligare förstärka det som utrikesministern tog upp sist: Det måste vara en oberoende, internationell utredning av den här händelsen för att komma till klarhet om vad som egentligen skedde. Särskilt som det finns en så låg tilltro i landet till de egna institutionerna är det viktigt för nästa steg i en återuppbyggnad att man får klarhet i vad som har hänt och skett. Jag vill alltså bara ytterligare förstärka det.

Anf. 7 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN:

Då tar jag ordet för att också instämma i den oro med vilken vi nu ser på utvecklingen i Libanon och ge mitt stöd till att det nu krävs omfattande strukturella reformer och också stöd till en oberoende utredning.

Anf. 8 Utrikesminister ANN LINDE (S):

När det gäller en oberoende utredning har Europeiska rådets ordförande Charles Michel gett ett tydligt stöd för en sådan. Det ligger alltså i linjen. Det är också någonting som vi välkomnar, och jag hör att ni tar upp att det är viktigt.

Anf. 9 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN:

Då tackar jag för informationen.

Vi går vidare till punkten 3, Belarus.

Anf. 10 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Presidentvalet som ägde rum i Belarus den 9 augusti var som vi alla såg varken fritt eller rättvist. Folkets längtan efter en demokratisk förändring bemöttes med en knuten näve av den belarusiska regeringen. Det brutala våldet och repressionen mot demonstranter, journalister och oppositionella överträffade de värsta farhågorna. Belarusiska myndigheter uppger själva att över 6 000 personer har gripits. Oppositionen bedömer att siffrorna är betydligt högre.

Det senaste vi nu hör är att man har börjat släppa en del av dem som fängslats under valet. Det visar att omvärldens reaktioner har betydelse. Det gör också att vi nu kommer att få ännu fler vittnesmål om regimens brutalitet och övergrepp mot den egna befolkningen. Vårt krav på att alla politiska fångar släpps kvarstår.

Våldet har framkallat spontana solidaritetsmanifestationer och även strejker. Protester fortsätter över landet, även om antalet demonstranter har minskat något under de senaste nätterna – kanske ett tecken på att regimens skrämstaktik kortsiktigt är framgångsrik.

Oppositionsledaren Svetlana Tichanovskaja har tvingats lämna landet och befinner sig nu i Vilnius. Hennes stab fortsätter dock att framföra krav på omräkning av rösterna. Vi har även sett att Tjeckien har talat om nyval. Det råder inga tveksamheter om att Sverige kommer att fortsätta kräva demokratiska val. Vi vill se ett nytt, demokratiskt val så fort förutsättningarna för det föreligger.

Sveriges position om utvecklingen har fått stor uppmärksamhet och uppskattning hos den demokratiska oppositionen. Den svenska regeringen var tydlig med våra krav inför valet: respekt för de mänskliga rättigheterna, inga trakasserier av oppositionen eller civilsamhället. Jag hade direktkontakt med företrädare för oppositionen och det civila samhället under valdagen och har upprepat vårt stöd för deras demokratiska strävan och säkerhet även efter valet.

UD kallade redan i måndags upp Belarus ambassadör för att framföra vårt fördömande av våld, hot och valfusk. Belarus statsledning uppmanades att omedelbart släppa de frihetsberövade och inleda en genuin dialog med oppositionen.>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<.

Tillsammans med övriga nordisk-baltiska stater gjorde jag ett uttalande

i tisdags. Det har i sin tur välkomnats i ett stöduttalande av en bred grupp representanter för det svenska civilsamhällets organisationer, inklusive Sveriges Belarusier. Likaså gjorde EU i tisdags ett skarpt uttalande som krävde att alla frihetsberövade skulle släppas omedelbart. EU krävde också att det belarusiska ledarskapet skulle inleda en genuin dialog med oppositionen.

EU kommer nu att göra en grundlig översyn av relationerna med Belarus, inklusive möjliga åtgärder som EU kan vidta mot individer som har gjort sig skyldiga till våld, ogrundade frihetsberövanden och förfalskning av valresultat.

Sverige vill se riktade sanktioner. I ett läge där vi tidigare har lättat på sådana sanktioner som ett resultat av belarusiska åtgärder är detta i dagsläget också en trovärdighetsfråga. Vi vet från tidigare erfarenheter att sanktionsbeslut riktade mot Belarus har effekt. Regeringen anser således att listan över individer som omfattas av EU:s sanktioner mot Belarus, vilka i dag innebär reserestriktioner och frysning av tillgångar, ska utökas. Vi bör införa sanktioner mot individer som bär ett direkt ansvar för våldet, för ogrundade gripanden och för fusket i samband med det genomförda presidentvalet. EU måste självfallet också vidhålla kravet på omedelbar frigivning av dem som frihetsberövats och är kvar i fängelserna och kräva att den belarusiska regeringen inleder en genuin dialog med oppositionen.

Det är viktigt att EU kan inta en proaktiv hållning i Belarusfrågan. Detta utesluter inte att andra aktörer, som OSSE, också kan ha en viktig roll.

EU:s åtgärder får inte leda till att befolkningen isoleras eller bestraffas för regimen våldsamma agerande. Direkt politisk dialog och samarbete som gagnar det belarusiska folket måste fortsätta. EU bör utöka stödet till civilsamhället och oberoende journalister i Belarus.

Det är ingen hemlighet att Ryssland har ett starkt intresse av en försvagad statsmakt i Belarus och av ett land som är politiskt och ekonomiskt beroende av Ryssland och har dåliga relationer till EU. EU ska inte agera på ett sätt som driver Belarus i Rysslands famn. Den linje regeringen förordar är skarp i relation till den negativa utveckling som vi ser men utan att vi vill stänga dörrar på ett sätt som bara skulle gagna andra krafter.

Anf. 11 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru ordförande! Tack för genomgången, utrikesministern!

Detta är en både lång och skarp ståndpunkt som vi från Centerpartiet välkomnar. Det har ju varit en utveckling kopplat till valet som tyvärr gått i fel riktning och är ett stort bekymmer, och det som hänt efter valet är än allvarligare.

Jag har vänner vars vänner i det gamla hemlandet skickar bilder på övergrepp som sker mot fredliga demonstrationer. Hur vi ska få stopp på den riktigt allvarliga och hotfulla utvecklingen som vi ser nu kommer att vara helt avgörande för hur man kan påbörja en vändning av situationen i rätt riktning i nästa skede.

Det är klart att då gäller det att ha en bra målbild av vad man ska driva på och vart man vill komma. Jag tycker att utrikesministern väl fångar och väl formulerar behovet av att så småningom komma tillbaka till att kunna kräva demokratiska omval. Att göra det här och nu skulle inte göra någon

skillnad, utan det krävs vidtagna åtgärder för att ge förutsättningar för ett demokratiskt genomförande.

Här och nu måste det också vara ett tryck på att alla fångar ska släppas och inte bara de som sägs ha råkat passera – alla måste släppas här och nu.

Det som också skickas från de personer som jag känner och som finns i landet är att det måste finnas en balans i hur vi agerar så att det inte sker en tydlig vändning åt ett annat håll och utvecklingen fortsätter i fel riktning. Jag tycker därför att den balans som utrikesministern efterlyser är oerhört viktig och väsentlig och ska samtidigt klara av att vara skarp.

Anf. 12 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru ordförande! Tack, utrikesministern, för föredragningen om situationen i Belarus! Det är naturligtvis välkommet att EU:s utrikesministrar träffas.

Det är ju mycket som har hänt den senaste veckan efter valet, och det som man kan se med stor oro på är att det talas om tortyr mot protesterande som har tillfångatagits och fängslats. Det är två döda och 6 000 fängslade under den senaste veckan. Där är det viktigt att EU fortsätter att hålla uppe trycket och säger att alla ska släppas. Alla politiska fångar måste frisläppas och inte bara de som nu har fängslats.

Jag undrar också om det finns en risk för att Ungern eventuellt kommer att blockera sanktioner. I så fall är det oerhört olyckligt. Det är tragiskt att ett land ibland kan blockera sådana här viktiga utrikespolitiska åtgärder inom EU. Min fråga är om det i så fall finns en möjlighet att like-minded länder ändå går samman kring någon form av aktioner eller sanktioner gentemot Belarus.

Som utrikesministern säger har vi sett att sanktioner har haft effekt. När vi sedan började lyfta sanktionerna 2016 har det inte resulterat i några förbättringar avseende mänskliga rättigheter och demokrati, så därför är det nog viktigt att hålla ett fortsatt högt tryck på Belarus.

Sedan är det frågan om man kan göra andra saker. Man kanske kan uppmuntra ambassadörer att besöka protesterande och göra mer konkreta saker till stöd för oppositionen och civilsamhället – ett engagemang enligt Wienkonventionen.

Det är några av mina kommentarer. Frågan var alltså om ytterligare möjligheter till sanktioner och om det finns en risk för att Ungern kan blockera dessa.

Anf. 13 HÅKAN SVENNELING (V):

Tack, utrikesministern, för föredragningen!

Jag tycker att det är en välkommen förändring som vi ser i regeringens politik gentemot Belarus. Vänsterpartiet har tidigare varit kritiskt mot att man har släppt sanktionerna och också till att utrikesministern var på besök i Belarus i november förra året snabbt in på det då förfuskade parlamentsvalet.

Därför är det bra att både EU och Sverige nu byter linje och går in med de tilltänkta sanktionerna, eller tittar vidare på sanktionsmöjligheterna. Jag tror att det är vad som behövs för att nu sätta press på den belarusiska regimen och diktaturen.

Det är också välkommet att utrikesministern påpekar att alla politiska fångar ska släppas. Den politiska oppositionen har ju varit förtryckt under

lång tid, och det finns många olika oppositionskandidater som har försökt att registrera sig och driva kampanj men som på olika sätt har stoppats under den här processen. Till slut vaskades det fram en oppositionskandidat som regimen trodde sig kunna slå, men då visar det sig ändå att folket vill ha förändring och så fuskar regimen med rösträkningen.

Med det sagt stöttar jag regeringens position och tycker att det är välkommet att man har infört en mer hård hållning gentemot diktaturen i Belarus.

Anf. 14 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru ordförande! Jag konstaterar liksom Annika Qarllsson att vi har en samsyn och att det är viktigt både med det långa och det mer omedelbara perspektivet. Som jag sa innan är det viktigt att alla politiska fångar släpps, vilket också Désirée Pethrus sa, och det är helt i linje med vad regeringen tycker.

Frågan är då om Ungern kan blockera. För det första fattar man inte beslut om sanktioner i dag; det här är ett informellt videomöte. Meningen är i stället att vi ska komma till en samsyn så att EU:s utrikestjänst sätter igång ett sådant arbete. EU tog ett uttalande redan den 11 augusti, där vi var överens om att vi ska göra en översyn som kan innehålla åtgärder för ansvariga för våldet och valfusket. Jag kommer alltså att argumentera skarpt för att vi genomför det.

För det andra har ju inte Sverige några egna sanktioner, utan vi har sanktioner som beslutas av EU eller FN. Vi får se hur diskussionerna går nu, men jag upplever att det finns ett stort stöd för att ha riktade sanktioner. Min bedömning är att vi kommer att komma så pass långt att EEAS får ett sådant uppdrag, och i så fall kommer Borrell att säga det efteråt. Vi har hela tiden de senaste dagarna jobbat för att bygga stöd, och vi ska bland annat ha ett förmöte med de nordiska och baltiska länderna för att se hur vi ska lägga upp det för att få maximalt stöd.

Håkan Svenneling välkomnar en förändring, och då kan jag meddela att detta inte är någon förändring. Det här är den linje som Sverige har haft sedan 2004, nämligen att man har sanktioner när det sker saker av typen politiska fångar och inskränkningar i demokratin. Om det sedan kommer en förändring lättar man på sanktionerna, och om det tvärtom blir en försämring så tar man tillbaka sanktionerna.

Det är den linjen som Sverige har haft i 15 år. Tyvärr har det inte gjorts att Belarus har blivit ett fritt, demokratiskt och rättvist land, så på det sättet kan man ju säga generellt att ingenting har hjälpt. Men när sanktioner har införts har också politiska fångar släppts, oppositionen har fått en större möjlighet att agera och så vidare. Det är precis så som det är tänkt.

Jag har varit i Minsk sedan 15 år tillbaka i tiden och har långvariga kontakter med frivilligorganisationer och opposition; det är ju inte bara en person som utgör oppositionen, utan det är en bred palett. Inte minst efter mitt senaste besök kan vi konstatera att när man släppte på sanktionerna 2016 så var det efter att det fanns en ökad möjlighet för oppositionen.

Jag kan också berätta att jag i går eller i förrgår fick till mig ett skarpt uttalande som flera av de politiska partierna hade enats om, bland annat de belarusiska kristdemokraterna, socialdemokraterna, liberalerna,

konservativa och flera av de olika organisationerna. Det är naturligtvis positivt.

Anf. 15 JOAR FORSSELL (L):

Ordförande! Tack för föredragningarna och svaret från statsrådet!

Det här är min första gång i EU-nämnden, så jag ska erkänna att jag är lite osäker på formalia. Det gläder mig att utrikesministern i sin muntliga redovisning säger att vi såklart kräver att både de som har frihetsberövats i samband med demonstrationerna och de som är politiska fångar sedan tidigare ska frigges. Det står ju inte i texten, men jag tolkar det som att det utrikesministern säger här är det som gäller, även om det inte står i den text som skickats ut innan.

(ANDRE VICE ORDFÖRANDEN: Exakt – jag bryter in och säger att det är det talade ordet som gäller. Det är korrekt.)

Tack, skönt att höra! Jag har även några vidare invändningar.

Jag tycker också att det här är grunden är en bra ansats. Jag delar dock Svennelings ambition om att ha en ännu skarpare politik och blir därför lite oroad både när jag läser den här texten och när jag läste statsrådets debattartikel i Expressen i går kväll.

Dels saknas, vad jag kan se, krav på nyval och att de demokratiska förutsättningar som krävs för nyval tillgodoses. Det är ju krav som också kommer från den belarusiska oppositionen och det belarusiska folket, krav där Sveriges och EU:s stöd skulle vara viktigt.

Dels saknas Lukasjenko personligen som en av dem som uttalat bör få tuffare sanktioner riktade mot sig. Jag förstår att Lukasjenko inte har några stora bankkonton i Europa och inte brukar resa till Paris på weekends, men det är fortfarande en mycket viktig signal till den belarusiska oppositionen att peka ut även Lukasjenko själv.

Jag tycker också att det inte bara borde vara fråga om de direkt ansvariga utan även en hel del indirekt ansvariga. Det handlar ju om att sätta press internt i den belarusiska diktaturregimen. Man kan faktiskt vara indirekt och inte bara direkt ansvarig för någonting, och då bör man omfattas av sanktioner.

Vi hade kabinetssekreteraren hos oss i utrikesutskottet tidigare, och han pratade tydligt om Belarus som en diktatur och om Lukasjenko som en diktator. Jag förstår att det här är en återkommande fråga, men det är beklagligt att ett så tydligt krav från demonstranterna och från det belarusiska folket inte tas upp i utrikesministerns sätt att uttrycka sig, både i medier utanför det här rummet och här i rummet. Det behöver vara glasklart från EU och från Sverige att Lukasjenko inte ska betraktas som president för Belarus utan som Belarus diktator.

Till slut blir jag lite orolig över vurmen för våra goda relationer med Belarus. Det är såklart viktigt att ha goda relationer. Det kan möjliggöra en bra dialog och så vidare. Det köper alla. Det är ingenting man behöver argumentera vidare för. Men i texten som vi har fått står det också att det är viktigt att bevara samarbeten som har uppnåtts mellan EU och Belarus och så vidare. Såklart är det viktigt, men i det här läget kan det ju vara så att tuffa sanktioner och en tuff retorik från Sverige och EU även riskerar att skada vissa av dessa relationer.

Jag tror att det kan vara värt det. Vi befinner oss i ett läge där Belarus faktiskt står på en darrande punkt mellan demokrati och diktatur. Då kan det vara värt att använda lite av det krut som man har byggt upp genom att bygga goda relationer och kanske i vissa fall skada dem om det är så att det gynnar vägen mot ett friare land. Det finns en risk att man blir för passiv och mjukig om detta är utgångspunkten.

Anf. 16 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN:

Jag tar ordet själv och tackar utrikesministern för föredragningen.

Situationen i Belarus är ju mycket allvarlig, och efter söndagens förfalskade val har också förtrycket eskalerat kraftigt, något som kabinettsekreteraren pratade om i dag. Regimens våld och trakasserier mot demonstranter har varit påtagligt.

Utrikesministern lyfter också de otaliga vittnesuppgifter som vi får som beskriver regimen brutala våld. Även jag vill lyfta fram att det är bra att regeringen fortsätter att driva på att alla politiska fångar ska frigges.

Moderaterna stöder självklart regeringens linje om sanktioner som framkommer i ståndpunkten. Dessa avser att handla om reserestriktioner och frysning av tillgångar mot personer som är direkt ansvariga för våldet mot demonstranterna och för de demokratiska bristerna i samband med valet.

Jag vill bara notera att det var ett annat ljud i skällan från regeringen när vi framförde krav på sanktioner gällande situationen i Hongkong. Men hur som helst vill vi moderater bejaka regeringens ståndpunkt här. Jag vill också bejaka ytterligare sanktionsmöjligheter. Det skulle till exempel kunna handla om stopp för EU-medel som inte uppenbart gynnar mänskliga rättigheter och oppositionen.

Med anledning av Désirée Pethrus fråga vill jag poängtera hur viktigt det är att EU nu går från ord till handling. Genom att inte agera skulle det ge medgivande till regimen att fortsätta utöva sin makt, en makt som skadar landet hårt.

Jag uppfattar att utrikesministern kommer att vara tydlig och agera starkt på utrikesministrarnas möte. Jag noterar också att utrikesministern ska ha ett möte med de nordisk-baltiska kollegorna. Jag tror att det är bra och viktigt att samordna oss med likasinnade länder, även inom EU, för att kunna driva detta vidare.

Utrikesministern tog också upp Ryssland. Jag vill trycka på hur allvarlig den här situationen är för säkerhetspolitiken i vår del av världen. Det är av stor vikt att följa Rysslands agerande gentemot Belarus och att EU nu förmår motverka ryska försök till ökat inflytande.

Jag noterar också att regeringen i ståndpunkten, vilket utrikesministern också har lyft fram här, stöder hela oppositionen och civilsamhället. Det är klokt. Men jag skulle ändå vilja nämna oppositionsledaren, som ju nu har flytt landet och befinner sig i Litauen. Mot henne och hennes familj finns en tydlig hotbild. Jag förutsätter att EU kan säkerställa att hon och hennes familj kan få det skydd som är nödvändigt.

En tanke som lyftes upp på utrikesutskottet i dag var att Sverige antingen ensamt eller tillsammans med andra länder, till exempel i Norden och Baltikum, skulle bjuda in henne tillsammans med andra demokratiföreträdare.

Avslutningsvis skulle jag i sammanhanget också vilja ta upp framtagandet av Magnitskijlagstiftning, vilket är av stor vikt. Vi moderater har tidigare uppmanat regeringen att ta ställning för detta och för att verka för att europeisk Magnitskijlagstiftning når resultat. Vi vill inte se ett nytt status quo där Lukasjenko tillåts fortsätta precis som vanligt med förtryck, hot och förgörelse.

Med detta vill jag tacka utrikesministern och ge mitt stöd till den ståndpunkt som har framförts här i dag.

Anf. 17 ANNIKA QARLSSON (C):

Jag har bara en kompletterande fråga. Utrikesministern svarade Desirée Pethrus att det inte skulle fattas något beslut nu. Exakt hur ser beslutsgången ut? Det är jag nyfiken på.

Anf. 18 HÅKAN SVENNELING (V):

Jag ville bara stödja Joar Forssell i det han sa om att eventuella sanktioner även bör omfatta Lukasjenko och hans familj.

Anf. 19 LUDVIG ASPLING (SD):

Först vill jag säga att vi står bakom regeringens ståndpunkt. Vi tycker att den verkar vara välavvägd.

Det gäller att hitta en lämplig nivå på sanktionerna. Precis som Joar Forssell sa är det kanske svårt att komma åt Lukasjenko personligen. Men något som vi vet att han verkligen bryr sig om är ishockey, och nästa år ska ju Vitryssland arrangera hockey-VM tillsammans med Lettland.

Jag tänkte höra om det finns några funderingar på att försöka få till en dialog med världsisshockeyfederationen för att få tävlingen flyttad till något annat land. Detta är naturligtvis inte det mest akuta i sammanhanget, men det är något som skulle drabba Lukasjenko personligen, för det är något som vi vet att han bryr sig om.

Anf. 20 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru ordförande! Jag kan börja med att säga att vi har ett tydligt budskap från oppositionen och civilsamhället om att inte bryta kontakterna med landet och befolkningen utan att ha kvar dem och att också ha kvar dialogen med regeringen samtidigt som man inför sanktioner.

Låt mig börja med själva beslutsgången. Det gäller att vi får en bred politisk enighet, så att den höge representanten känner att han kan ge uppdraget om konkreta förslag, som vi kommer att kräva. Sedan processas det hela till ett rättsligt korrekt beslut, och sedan blir det ett rådsbeslut, som kan fattas av vilken rådskonstellation som helst. Då måste vi naturligtvis förankra det formella rådsbeslutet i EU-nämnden.

Detta om huruvida Lukasjenko ska ingå eller inte är just vad EEAS ska titta på. Det är ju väldigt viktigt att behålla kontakten med ledarskapet för att kunna påverka utvecklingen. Möjligen kan man göra som i flera tidigare fall och bygga upp sanktioner, alltså att man har en lista och gör det hårdare och hårdare successivt. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

I den senaste sanktionslistningen ingick hela 170 individer och olika statliga företag, alltifrån domare och polischefer till fängelsechefer och

personer från KGB, och sedan trappades det upp, så att den på slutet inbegrep också Lukasjenko själv och hans familj. Det är detta uppdrag som jag hoppas blir resultatet av dagens möte, alltså att man tydligt sätter igång den här processen. Det handlar om vilka som ska sanktioneras och om vilket sätt som är effektivast.

När det gäller frågan hur pass goda relationer man ska ha eller inte har vi en skarp linje. Vi behöver kunna påverka, men vi får inte agera så att vi skadar folket och oppositionen. En sak som har fastnat i mitt minne var när jag senast träffade ungdoms- och studentorganisationerna. De sa: När ni är på besök och när ni visar att ni bryr er får vi helt plötsligt komma och föra dialoger med ministrar och ministerier, och de inför lättnader. Men när ni isolerar oss och inte kommer hit sätter de in hårdare tag mot oss. Detta ger en bra bild, tycker jag.

När det gäller jämförelsen med Hongkong kan jag bara konstatera att den här gången har vi kunnat jobba mycket metodiskt med sanktionsfrågan – uttalande och underhandskontakter – så att det blir bättre förutsättningar. Om man bara out of the blue kräver ett sanktionsförfarande utan att ha gjort förarbetet är det svårt att få igenom det, precis som det blev när det gällde Hongkong. Jag tror alltså att vi har mycket bättre förutsättningar nu.

Vi kunde också se att när vi förra gången hade lite tid på oss när det gällde Hongkong och kunde jobba mer med det och argumentera och så vidare blev det många fler som kunde ställa upp på en svensk inriktning, även om det inte gick lika långt som vi ville.

När det gäller Magnitskijfrågan vet ni att det sedan december 2019 pågår ett arbete med en global sanktionsregim för MR, alltså det som vi kallar för Magnitskij-sanktioner. Vi är aktiva i det arbetet. Det pågår nu i arbetsgrupper.

De åtgärder som vi nu kan vidta och hoppas vidta mot de ansvariga i Belarus hänger inte på om vi har hunnit införa den nya MR-regimen, eller Magnitskijregimen om man så vill, utan det kan vi göra i alla fall. Sedan jobbar vi på att få en riktigt bra MR-sanktionsregim globalt.

Anf. 21 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag tror att ministern glömde min fråga om ishockeyn.

Anf. 22 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Förlåt! Lettland har i dag och i går gått ut och sagt att detta med ishockeyn är en viktig fråga för dem, och som det ser ut nu kommer de inte att kunna genomföra ishockey-VM med Belarus. Jag är tämligen övertygad om att de kommer att ta upp detta också på mötet med Norden och Baltikum. Lettland ligger på i denna fråga.

Anf. 23 JOAR FORSSELL (L):

Jag vill börja med att tacka. Men jag undrar ändå lite. Statsrådet är tydlig med att det är viktigt att bevara relationerna och att olika företrädare för organisationer och civilsamhälle som Linde har träffat har understrukt det. Så tolkar jag statsrådets svar.

Men den samlade oppositionen har också kommit med tydliga krav om att vi från Sveriges och EU:s sida ska vara tydliga med att Lukasjenko inte är president utan diktator. Detta riskerar såklart att skada relationerna, men det är ju krav som kommer från det belarusiska folket. De har också

kommit med tydliga krav på att vi ska driva på för ett nyval och för att demokratiska förutsättningar för detta måste komma på plats. Detta riskerar att skada relationerna, men det är krav som kommer från oppositionen och det belarusiska folket.

Detta gör ministerns svar märkligt. Statsrådet är selektiv med vilka råd hon tar från dem som hon träffar. Självklart ska man värna om relationerna. Men nu är landet på bristningsgränsen. Det kan bli en demokrati, men det kan också slungas tillbaka till att bli en än värre diktatur än det redan är.

Det är nu som den belarusiska oppositionen har ett momentum och kommer med dessa krav. Då tycker jag att Sverige borde stödja dem. Man borde kräva nyval och inte bara en aktiv eller riktig dialog. Man borde tydligt uttala att Lukasjenko inte är att betrakta som president, och man borde ha tuffare sanktioner. För det är ju nu det gäller. Detta är den signal som jag uppfattar att den belarusiska oppositionen ger – inte bara att vi ska bevara goda relationer.

Anf. 24 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Man måste nog vara tämligen döv om man inte har hört att jag har sagt att vi bejaktar vad oppositionen har sagt om sanktioner och åtgärder mot valet, som inte har varit fritt och rättvist, mot våldet, mot fusket och allting. Det är båda delarna. Det är det som är hela poängen. Det är detta som står i vår ståndpunkt, och det är den som vi lägger fram.

Dessutom är det viktigt att vi inte vill göra det enkelt för Ryssland att påverka utvecklingen i landet. Det är detta som är skälet till att vi ska ha det balanserat – både ha hårda åtgärder i form av riktade sanktioner med mera och ändå behålla kontakten. Det är min uppfattning att det är detta som är vad man säger från den samlade oppositionen.

Dessutom har jag tidigare sagt att vi bejaktar ett nyval när förutsättning finns. Ett nyval omedelbart i nästa vecka finns det ingen förutsättning för, utan vi måste se till att det finns förutsättningar för nyval. Där har OSSE och Venedigkommissionen kommit med en rad konkreta saker som måste göras för att man ska kunna hålla ordentliga val. En av anledningarna till att valen inte har varit ordentliga, rättvisa och fria är att man inte har uppfyllt rekommendationerna och att OSSE och Odihr ska kunna övervaka valet. Det är ju helt meningslöst om vi inte ser till att det blir ett rättvist och korrekt val med balanserade möjligheter för alla i oppositionen att delta och så vidare, precis i enlighet med de rekommendationer som OSSE och Odihr har gett.

Anf. 25 JOAR FORSSELL (L):

Det är ju trevligt att statsrådet är orolig över min hälsa. Jag kan meddela att jag inte är döv. Jag kan också läsa.

Som jag uppfattar det som statsrådet har sagt under den här diskussionen, det som står i de papper som vi har fått ut i förväg och det som stod på Expressens debattsida finns det tydliga inga krav på att hålla nyval nu.

Precis som jag har sagt i mitt inledande anförande och i mitt andra anförande krävs det demokratiska förutsättningar för detta. Då kan man i denna ståndpunkt formulera att vi också, för att lyfta sanktioner eller för att inte införa tuffare sanktioner, ställer krav på att det omgående kommer på plats förutsättningar för ett demokratiskt nyval. Det blir en viktig signal

till oppositionen om att vi står bakom dem.

Jag förstår att det inte finns sådana förutsättningar nu; det inledde jag också med att säga. Men nu skriker oppositionen efter sådana signaler, och detta saknas i den föreslagna ståndpunkten från Linde.

Dessutom undviker Linde frågan varför man inte väljer att kalla Lukasjenko för diktator i stället för president. Det är ju ett glasklart krav från oppositionen att vi inte ska erkänna Lukasjenko som president, men ändå väljer statsrådet Linde att gång på gång använda ordet president när det talas om Lukasjenko. Jag tänker framför allt på tidigare nämnda artikel.

Det är beklagligt. Den belarusiska oppositionen ser detta och uppfattar det som att de inte får det stöd som de ställer krav på. Jag tycker att det är tråkigt att det engagemang för demokrati som jag egentligen uppfattar finns hos statsrådet inte tar sig uttryck i verklig handling i det här fallet.

Anf. 26 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar det som att Liberalerna har en avvikande ståndpunkt här.

Anf. 27 JOAR FORSSELL (L):

Vi kommer att vilja ha en avvikande ståndpunkt; jag kan läsa den. Jag kommer att vilja skriva så här:

Läget i Belarus är kritiskt. Sveriges regerings linje är i det här läget inte tillräckligt långtgående. Det bör tydligt uttryckas att Lukasjenko inte är Belarus president. Valet var korrupt, ofritt och illegitimt. Detta tillsammans med regimens brutala agerande gör det än viktigare att slå fast att Lukasjenko är diktator.

Sverige måste nu rikta krav på att den illegitima regimen snarast avgår, att nyval hålls och att förutsättningar för att ett sådant är demokratiskt säkerställs samt att landets politiska fångar genast släpps.

Vidare bör Sverige kräva riktade sanktioner inte bara mot de ansvariga för regimens brutala agerande utan även mot Lukasjenko personligen och de indirekt ansvariga – detta även om Sveriges relation med regimen riskerar att ta skada.

Anf. 28 HÅKAN SVENNELING (V):

Jag instämmer i att Lukasjenko borde ingå i de sanktioner som EEAS tar fram. Men det finns inget konkret förslag om detta i dag, utan det är, som Linde säger, på väg att arbetas fram.

Jag tolkar det inte som avvikande. Det är viktigt att vi har enighet bakom sanktionerna.

Anf. 29 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket för klargörandet – då förstår jag också!

Anf. 30 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Jag har inga övriga kommentarer i denna fråga.

Anf. 31 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt från Liberalerna.

Vi går vidare till punkten 4, Turkiet/Utvecklingen i östra Medelhavet.

Anf. 32 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Dagordningspunkten har tillkommit på begäran av Grekland, med stöd av Cypern och mot bakgrund av de ökande spänningarna inte minst under den senaste veckan.

En bred diskussion om EU:s relationer med Turkiet hölls vid det senaste FAC den 13 juli. Relationen mellan EU och Turkiet står som bekant inför svåra prövningar med anledning av den negativa utvecklingen i Turkiet och Turkiets destabiliserande agerande i närområdet.

I den kommande dagordningen redovisas en bredare bild av regeringens ståndpunkt om EU:s relationer till Turkiet såsom den förankrades inför mötet i juli. Denna ståndpunkt kvarstår också inför dagens möte.

Jag tänker inte här upprepa hela spannet av frågor, till exempel gällande läget för de mänskliga rättigheterna, dialogen om migration eller situationen i Syrien, Irak eller Libyen. Diskussionen vid mötet i dag ska i första hand gälla utvecklingen i östra Medelhavet.

Regeringen välkomnar att utrikesrådet får möjlighet att ha en uppföljande diskussion om situationen i östra Medelhavet. Turkiets agerande där har bidragit till ökade spänningar och en svårare relation med EU och EU:s medlemsländer.

I april aktualiserades frågan om turkiska provborrningar i östra Medelhavet efter att ett turkiskt provborrningsfartyg återvänt till ett område utanför Cypern. Situationen har sedan dess behandlats inom EU vid upprepade tillfällen. Den senaste veckan har spänningarna i området ökat på nytt. Turkiets agerande i östra Medelhavet är folkrättsligt problematiskt, och den eskalerade spänningen i området riskerar att få allvarliga säkerhetspolitiska konsekvenser.

Sverige är självfallet solidariskt med andra medlemsstater när det gäller respekten för deras suveränitet och rättigheter i enlighet med folkrätten. Vi uppmanar till dialog och nedtrappning för att kunna skapa förutsättningar för regional dialog.

På grund av Turkiets provborrningar utanför Cypern har EU redan antagit en sanktionsregim som innefattar frysning av tillgångar och reserestriktioner mot personer och företag som är delaktiga i denna verksamhet.

EU:s höge representant Josep Borrell träffade Turkiets utrikesminister Çavuşoğlu senast den 6 augusti. Regeringen stöder Borells ansträngningar att fortsätta dialogen för att minska spänningen i regionen och tillvarata EU:s intressen.

Vid utrikesrådet i juli gavs den höge representanten i uppdrag att presentera optioner för ytterligare åtgärder som EU skulle kunna vidta. Regeringen välkomnar att dessa optioner förbereds. Skulle dialogen inte ge resultat måste EU stå redo att överväga andra handlingsalternativ.

Anf. 33 ANNIKA QARLSSON (C):

Tack, utrikesministern, för denna föredragning!

I korthet kan jag konstatera att det är välkommet med de optioner för ytterligare åtgärder som nu är på gång; det var detta vi efterlyste tidigare. Någonstans måste det rucka på sig så att det hela skruvas ned för att få ett ökat tryck på regimen i Turkiet. Om detta är tillräckligt eller inte återstår

att se – risken är väl stor att det kommer att krävas mer innan det blir någon ändring.

Jag tror att det även fortsättningsvis är viktigt med den linje vi har som ett svar till de oppositionella och ideella delar av Turkiet som inte vill se en avslutad medlemsansökan, även om vi ser att denna nu kommer allt längre bort.

Jag välkomnar att detta med optioner är på gång och att vi fortsätter att stå fast vid den linjen.

Anf. 34 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Fru ordförande! När det gäller Turkiet kan jag ställa mig bakom regeringens ståndpunkt. Som utrikesministern sa gäller detta i första hand östra Medelhavet, och det är oerhört viktigt att EU är proaktivt här för att förebygga säkerhetspolitiska konsekvenser som kan få allvarliga följder i vårt närområde.

Jag tycker också att det är bra att regeringen fortsätter att lyfta upp i ståndpunkten och tänker uttala utsattheten för olika grupper, som prokurdiska HDP, journalister, religiösa minoriteter och människorättsförsvarare, inklusive fackliga företrädare. Jag noterar att fackliga företrädare nu har skrivits in i ståndpunkten från regeringen.

Jag står bakom regeringens ståndpunkt.

Anf. 35 LUDVIG ASPLING (SD):

Vad gäller relationerna med Turkiet är vi inte överens med regeringen, och jag behöver inte upprepa allt. Vi har dock vår ståndpunkt, som vi alltid brukar hänvisa till.

Anf. 36 HÅKAN SVENNELING (V):

Ordförande! Vänsterpartiets ståndpunkter är kända sedan tidigare. Skälet till att relationen mellan EU och Turkiet står inför svåra provningar är ju det flyktigavtal som man har tecknat med Turkiet och som har satt EU i denna dåliga situation. Man borde ha tagit ansvar för flyktingarna i stället för att låta Turkiet göra det.

Precis som vi sa i juli anser vi att medlemskapsförhandlingarna med Turkiet ska frysas – inte avbrytas utan frysas.

Anf. 37 JOAR FORSSELL (L):

Jag tycker att detta förslag till ståndpunkt i stora delar är bra, och jag uppfattar det som att regeringen rör sig i rätt riktning i sin syn på Turkiet. Men även Liberalerna har ju en sedan tidigare känd ståndpunkt, och jag kan understryka att den situation som nu råder gör frågan om att omedelbart avbryta Turkiets anslutningsprocess till EU alltmer angelägen.

Anf. 38 ANDRE VICE ORDFÖRANDE:

Jag uttalar mig nu själv innan jag släpper in utrikesministern.

Jag tackar utrikesministern för föredragningen. Precis som flera har varit inne på hade vi ju en diskussion för en månad sedan, och den ståndpunkten står såklart fast. Men som utrikesministern tog upp vid återrapporten finns det skäl till att detta är uppe på agendan igen. Situationen i östra Medelhavet har ju eskalerat till följd av Turkiets

agerande, och detta är väldigt bekymmersamt.

En diskussion som vi hade förra gången gällde president Erdoğan, som trots protester omvandlat den världsarvsklassade forna katedralen Hagia Sofia i Istanbul till en moské. Detta måste ses som ett tecken för att stänga dörren mot Europa; jag tror att utrikesministern tog upp det vid det förra mötet.

Vidare har Turkiet skärpt villkoren för både användare och bolag när det gäller sociala medier. Lagändringen kritiserats som ännu ett steg bort från yttrandefrihet.

Vi är ju överens om att EU ska vara en tydlig röst för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer gentemot Turkiet. Det är ju en självklarhet, och jag ska inte orda så mycket mer – vi hade som sagt denna diskussion förut. Men utrikesministern tog upp saker som jag inte läser i ståndpunkten och som jag har tagit upp förut. Det gäller dialogen om migration. Till nästa gång kanske detta kan stå. Nu tog utrikesministern som sagt upp det, men detta är en fråga som vi har drivit från moderat sida.

Vi får inte glömma att den grekisk-turkiska gränsen är hela EU:s gräns. Dessa frågor måste drivas strategiskt i samtalen med Turkiet.

Anf. 39 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Jag noterar alla ståndpunkter, även de tidigare kända ståndpunkterna.

Jag tror att det kommer att vara väldigt tydligt från Borrells sida att detta ska handla just om situationen i östra Medelhavet och att man inte kommer att ges tillfälle med den bredare paletten, men skulle det vara så vill vi försäkra nämnden att de ståndpunkter vi har förankrat kommer att tas upp. Vår bedömning är dock att han kommer att vara ganska strikt med att det handlar om just detta i östra Medelhavet, som har trappats upp de senaste dagarna. Jag vill understryka att de ståndpunkter som vi har samrått med EU-nämnden om fortfarande gäller. Skulle det hela komma in på det kommer jag naturligtvis att upprepa detta, men vi tror som sagt att det blir ganska snävt.

Anf. 40 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN:

Finns det någon ytterligare som önskar ordet? Nej.

Jag uppfattar alltså att Joar Forssell vidhåller samma avvikande ståndpunkt som tidigare.

Anf. 41 JOAR FORSSELL (L):

Ja.

Anf. 42 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar att detta även gäller Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna. Ingen verkar opponera kraftfullt mot det.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med oliklydande avvikande ståndpunkter från Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Liberalerna.

Vi går vidare till punkten Övrigt. Finns det något att säga där, utrikesministern?

Anf. 43 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru ordförande! Nej, som det ser ut nu finns inget att säga under Övrigt.

2019/20:71

14 augusti

Anf. 44 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN:

Vi tackar utrikesministern för i dag.

Finns det något att säga under föredragningslistans punkt Övriga frågor? Det är tyst på telefonlinjen. Då avslutar jag mötet och önskar alla en trevlig helg.

Innehållsförteckning

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

.....	1
Anf. 1 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN.....	1

§ 2 Utrikes frågor

.....	2
Anf. 2 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 3 Utrikesminister ANN LINDE (S)	2
Anf. 4 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 5 Utrikesminister ANN LINDE (S)	3
Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C).....	3
Anf. 7 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 8 Utrikesminister ANN LINDE (S)	4
Anf. 9 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 10 Utrikesminister ANN LINDE (S)	4
Anf. 11 ANNIKA QARLSSON (C).....	5
Anf. 12 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	6
Anf. 13 HÅKAN SVENNELING (V).....	6
Anf. 14 Utrikesminister ANN LINDE (S)	7
Anf. 15 JOAR FORSSELL (L)	8
Anf. 16 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 17 ANNIKA QARLSSON (C).....	10
Anf. 18 HÅKAN SVENNELING (V).....	10
Anf. 19 LUDVIG ASPLING (SD).....	10
Anf. 20 Utrikesminister ANN LINDE (S)	10
Anf. 21 LUDVIG ASPLING (SD).....	11
Anf. 22 Utrikesminister ANN LINDE (S)	11
Anf. 23 JOAR FORSSELL (L)	11
Anf. 24 Utrikesminister ANN LINDE (S)	12
Anf. 25 JOAR FORSSELL (L)	12
Anf. 26 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 27 JOAR FORSSELL (L)	13
Anf. 28 HÅKAN SVENNELING (V).....	13
Anf. 29 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 30 Utrikesminister ANN LINDE (S)	13
Anf. 31 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 32 Utrikesminister ANN LINDE (S)	14
Anf. 33 ANNIKA QARLSSON (C).....	14
Anf. 34 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	15
Anf. 35 LUDVIG ASPLING (SD).....	15
Anf. 36 HÅKAN SVENNELING (V).....	15
Anf. 37 JOAR FORSSELL (L)	15
Anf. 38 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 39 Utrikesminister ANN LINDE (S)	16
Anf. 40 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 41 JOAR FORSSELL (L)	16
Anf. 42 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 43 Utrikesminister ANN LINDE (S)	17
Anf. 44 ANDRE VICE ORDFÖRANDEN.....	17

